

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק מי שמת
חלק א'
קלט: – קמד:

July 15, 2015

© Yechezkel Folger 2015

מפתח

דף קלט:	3
דף קמ:	3
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק א' רשב"ם ד"ה לא ממעטא	3
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ב' תוספות ד"ה יתומים	5
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ג' תוספות ד"ה מה שמכרו	6
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ד' תוספות ד"ה מי אמרינן	8
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ה' תוספות בא"ד לא תטול	9
רשב"ם ד"ה אם	11
דף קמ:	12
סוגיא דולדות קדשים חלק א' רשב"ם ד"ה רבא אמר	12
דף קמא:	13
סוגיא דולדות קדשים חלק ב' תד"ה אלא לאביי ובא"ד אבל	13
דף קמא:	18
גמרא והא זכר ונקבה לא אמר	18
גמרא ולימא ל"ה ר' יוחנן בן ברוקה היא וגמרא ולימא לי במבשרני'	19
תד"ה איתיבי'	21
סוגיא דעובר פוסל חלק א' הקדמות	22
סוגיא דעובר פוסל עבדי אביו חלק ב' תד"ה דתנן העובר	23
דף קמב:	25
רשב"ם ד"ה לכשתלד	25
סוגיא דעובר פוסל חלק ג' תד"ה בן יום אחד	25
סוגיא דעובר פוסל חלק ד' בא"ד וי"ל	25
תד"ה נוחל בנכסי האם	26
דף קמג:	26
סוגיא דאת וחמור חלק א' גמרא ואמאי את וחמור	26
סוגיא דאת וחמור חלק ב' תד"ה רב נחמן אמר	29
סוגיא דאת וחמור חלק ג' – תד"ה אין לך מר	30
דף קמג:	30
תד"ה תא שמע	30
תד"ה והשביחו	30
תד"ה בתוספתא	31
תד"ה השביחו לעצמן	31
דף קמד:	32
תד"ה אודייני'	32
סוגיא דאשה יורשת חלק א' תד"ה באשה יורשת	32
סוגיא דאשה יורשת חלק ב' בא"ד וקצת קשה	34
דף קמד:	35
תד"ה חלה ונתרפא	35
תד"ה הכל בידים שמים	37
תד"ה חוץ מציניים פחים	37
דף קמה:	38
גמרא אמר רב נחמן	38
תוספות צריך להיות	38

דף קלט:

תד"ה אמר רבן גמליאל

תוס' בד"ה אמר ר"ג כו' ור"ח וה"ג ורב אלפס פסקו כרבנן כו' ור"ת אומר כו' עכ"ל ר"ל דר"ת הוסיף לומר אההוא פסקא כרבנן דאדמון משום דאדמון גופיה לא פליג וכדי ליישב ההוא כללא דכתובות דכ"מ שאמר ר"ג רואה כו' הלכה כמותו ודו"ק:

דף קמ.

סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק א' רשב"ם ד"ה לא ממעטא

[דף קמ עמוד א] בפרשב"ם בד"ה לא ממעטא כו' וכבר זכו יורשין והבנות יזונו עד בגר כו' עכ"ל דבריו תמוהין לכאורה כיון דמדמה להו למרובין ונתמעטו וכבר זכו בו יורשין אמאי קאמר דבנות יזונו עד בגר הל"ל דיזונו שלשתן יחד בנים ובנות ובת אשתו כמו שפירש גופיה לעיל גבי אלמנה ללשון שני וכן יש להקשות בפירושו גבי ב"ח שפי' וכשיטרוף אם יש מותר יזונו בנות עד בגר כו' עכ"ל הל"ל דיזונו בנות ובנים ביחד כדין מרובין ונתמעטו וכ"ה בהגהת אשר"י בשם ריב"א ויש ליישב דודאי אלמנה כיון דהיא נמי מתזנא בתקנתא דרבנן לאו על היתומים בלחודדיהו רמיא וה"ל שפיר כנכסים מרובין ונתמעטו ע"י זול דההפסד נמי הוא לבנות ויזונו יחד שלשתן אבל ב"ח ובת אשתו כיון דחוב הוא ועל היתומים רמיא לשלומי כשיטרוף הב"ח לא יפסידו הבנות כלום ויזונו מהמותר עד בגר ומיהו עד שעת טריפה ה"ל כמרובין ונתמעטו ויזונו ביחד כפרשב"ם ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) "הבנות יזונו עד דתבגרן או עד דתנסבן לגוברין" – תקנת מזון הבנות
- b) "אלמנה ניזונית כל ימי מיגר אלמנותה" – תקנת מזון אלמנה

2) Second הקדמה

- a) בגר בת until בת and בן both מזין are enough to be נכסים מרובין
- b) בגר בת until בת and בן both מזין aren't enough to be נכסים מועטין

3) Third הקדמה

- a) For נכסים מועטין the בת takes until בגר and בן takes only what remains – if nothing remains the בן is הפתחים שואל על
- b) For נכסים מרובין there is an immediate חלוקה בת – takes a חלק of the נכסים that is estimated to be enough for her until בגר and בן takes the rest – see רשב"ם at ד"ה כבר זכו בהן יורשים
- c) If נכסים were מרובין at first but were later נתמעטו – then – because יורשין – then – because כבר זכו בהן יורשין in the starting חלוקה – the חלוקה isn't adjusted and בן and בת are מפסיד proportionately

טבלא א'	הכל לבנות	בנים ישאלו
מועטין	חולקין מיד לבנות מאי דצריכין עד בגר והשאר לבנים	והשאר לבנים
מרובין	חולקין מיד לבנות מאי דצריכין עד בגר והשאר לבנים	אם לאח"כ נתמעטו מפסידין לפי חלקם

4) גמרא

a) איבעיא א'

i) אלמנתו מהו שתמעט בנכסים

5) רשב"ם

a) The גמרא deals with נכסים that would count as מרובין if there were no מזונות for the אלמנה

b) First פירוש of איבעיא א'

i) אלמנה – the אלמנה is ממעטא – a דין of נכסים מועטים applies to both בת and אלמנה – namely בת and אלמנה are קודמין בן until בת בגר – and after בת בגר the אלמנה is שואל על הפתחים בן takes what remains – once nothing remains

ii) אלמנה isn't ממעטא – the נכסים continue to count as מרובין for בת and there is an immediate חלוקה as explained earlier – the בת take a חלק of the נכסים that is estimated to be enough for her מזונות until בגר – בן takes the rest of the נכסים and is מיון the אלמנה out of his share

c) Second פירוש of איבעיא א'

i) אלמנה is ממעטא – the same as צד א' for the first פירוש

ii) אלמנה isn't ממעטא – the נכסים continue to count as מרובין for בת and there is an immediate חלוקה as explained earlier – but the מזונות that are לפרקים given to אלמנה count as a מיעוט after the חלוקה – and based on the דין for מרובין שנתמעטו the בת and בן are מפסיד proportionally for מזונות of the אלמנה – in effect יזונו שלשתן ביחד

פירוש ב'	פירוש א'	טבלא ב' – אלמנה בנכסים מרובין
בת ואלמנה תרוייהו יש להן דין נכסים מועטין	בת ואלמנה תרוייהו יש להן דין נכסים מועטין	צד א' – ממעטא
מרובין חשיבי לגבי בת ועושין חלוקה מיד ומזונות אלמנה "נתמעטו לאחר חלוקה" חשיבי ומפסידין בן ובת לפי חלקם	מרובין חשיבי לגבי בת ועושין חלוקה מיד ואלמנה ניזונית מן חלק הבן	צד ב' – לא ממעטא

6) גמרא of המשך

a) There is a similar איבעיא ב' on whether בת אשתו and בעל חוב are ממעטין נכסים

7) רשב"ם

a) מהרש"א isn't relevant to this איבעיא ב' of צד א'

- b) מרובין continue to count as נכסים – לא ממעטא is בת אשתו that איבעיא ב' of צד ב' and there is an immediate חלוקה as explained earlier – מזונות that are לפרקים given to אשתו count as a מיעוט after חלוקה – but בת isn't מפסיד by this מיעוט and instead בן is out of his share
- c) מרובין continue to count as נכסים – לא ממעטא is בל חוב that איבעיא ב' of צד ב' – there is an immediate חלוקה and the נכסים continue to count as מרובין for בת until טריפה שעת טריפה and בן is אוכל out of his חלק without deduction for the impending טריפה by the בעל חוב so that in effect בן and בת are ביחד – but what the בעל חוב is actually טורף counts as a מיעוט after חלוקה and is מפסיד the בן but not the בת
- 8) מהרש"א
- a) טריפה after בעל חוב and on בת אשתו on רשב"ם to קשיא
- i) For פירוש ב' of צד ב' applies רשב"ם – לא ממעטין that איבעיא ב' of צד ב' in אלמנה for פירוש ב' that the נכסים count as מרובין ונתמעטו
- ii) Why then for צד ב' in איבעיא א' is the דין that יזונו שלשתן ביחד – but in צד ב' of טריפת בעל חוב and for בת אשתו to מזונות to הפסד בת for later איבעיא there is no
- b) תירוץ
- i) The מיעוט for דין that מרובין ונתמעטו and בת and בן are מפסיד proportionately for the מיעוט applies only to a מיעוט that should affect בן and בת alike – for example where the נכסים were הוזלו or נתקלקלו – and also for מזונות to אלמנה that is based on a תקנה דרבנן that applies to בת as well as to בן
- ii) But payments to בת אשתו and to בעל חוב are for חובות of the יתומים that aren't the responsibility of בת and that's why only בן is מפסיד
- c) Note that
- i) until שעת טריפה the potential payments to a בעל חוב don't count as חובות of the יתומים for this purpose and that's why in effect "יזונו ביחד" each from his or her own חלק

סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ב' תוספות ד"ה יתומים

תוס' בד"ה יתומים שקדמו כו' וא"ת כיון כו' מה חילוק יש בין נכסים מרובים למועטין כו' עכ"ל ר"ל דודאי איכא בינייהו דמרובין יזונו בנים עם הבנות עד בגר ובמועטין הבנות יזונו והבנים ישאלו אלא דמאי רבותיה דמועטין דנקט שקדמו ומכרו מה שמכרו מכרו כיון דאין חילוק בין מרובין למועטין דבשניהם יזונו עד בגר ואם מכרו מכרו ואפילו אם תפסו ולכתחלה אין רשאיין למכור בשניהם ותרצו דיש חילוק דמרובין יש להם תפיסת יד טפי למכור לכתחלה לצורך גדול כמו לפדיון שבויים כמ"ש המרדכי ועוד דמרובין ונתמעטו יזונו הבנות והבנים ביחד ויפסידו הבנות ובמועטין לא יפסידו כלום וק"ל:

- 1) "יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו – תוספות as explained in גמרא מימרא even if בנות had already been תופס their share – but לכתחלה the יתומין shouldn't be מוכר
- 2) תוספות

- a) קשיא
- i) For תומין לכתחלה the דיין is also that מה שמכרו מכור and that shouldn't be מוכר
  - ii) So what difference is there between נכסים מועטין and נכסים מרובין
- b) תירוץ
- i) There are the חילוקים that
    - (1) מוכר נכסים מרובין לכתחלה can even צורך גדול for a יתומים
    - (2) and for נכסים מועטין the דיין is that "יזונו הבנים עם הבנות" while for נכסים מרובין ונתמעטו the דיין is that בנים aren't ניזון at all and instead the בנים are הפתחים על הפתחים שואלין
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
- i) תוספות must have already realized from the prior סוגיא in its אמנא that there is the difference between נכסים מרובין and נכסים מועטין that for נכסים מרובין the דיין is that הבנות יזונו while for נכסים מועטין the דיין is that הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים
- b) תירוץ – this is the מהלך of תוספות
- i) תוספות notes that the גמרא in its מימרא mentions מכור נכסים only for נכסים מועטין than for נכסים מרובין – and תוספות asks why in fact the רבותא is greater for נכסים מועטין than for נכסים מרובין
    - ii) תוספות answers that the רבותא for נכסים מועטין is greater for two reasons
      - (1) First – תוספות have a greater תפיסת יד in נכסים מרובין than in נכסים מועטין – proof is that for נכסים מועטין there can never be a מכירה לכתחלה while for נכסים מרובין there can be מכירה לכתחלה for שבויים or similar purposes
      - (2) Second – we know from the prior סוגיא that בן and בת are ביחד in ניזונין ביהוד but not in נכסים מועטין שנתמעטו

סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ג' תוספות ד"ה מה שמכרו

בד"ה מה שמכרו כו' ופי' בקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה הקטנה ופליג רב נחמן כו' עכ"ל התם ודאי ניחא להו לפירושו דאזלינן בין במרובין ונתמעטו ובין במועטין ונתרבו בתר שעת מיתה כמ"ש הרא"ש שם אלא דהכא קשה להו במועטין ונתרבו דניזל נמי בתר שעת מיתה ומשום דלפירוש רש"י ק"ק התם דנימא נמי בסיפא כבר זכו ביה יורשין הוצרכו לומר דאעפ"כ הכריחו לפרש כן משום דפליג רב נחמן כו' דמשמע לבני קטנה אמר לפייס כו' ודו"ק:

- 1) מסכת כתובות in משנה
- a) The case
- i) יורשי כתובה גדולה – מי שהי' נשוי שתי נשים ומתו ואח"כ מת הוא want to apply the כתובה גדולה for them to be יורש and for the כתובה בנין דיכרין of תקנה דרבנן

other יורשים to be יורש the כתובה קטנה – the יורשי כתובה קטנה want the נכסים to be split equally among all יתומים

b) The דין

i) So long as the נכסים are worth at least a דינר more than the כתובות the יורשים of the כתובה גדולה are זוכה

2) גמרא there

a) If מרובין ונתמעטו – meaning there was a מותר דינר at שעת מיתה but there is no מותר דינר now – then כבר זכו בהן יורשין – כבר זכו בהן יורשי כתובה גדולה – then כבר זכו בהן יורשי כתובה גדולה at שעת מיתה when there was a מותר דינר

b) In a case of ונתרבו – מועטין בשעת מיתה ונתרבו יורשי כתובה קטנה – רב עמרם said to יורשי כתובה קטנה: "זילו פייסינהו"

3) רש"י

a) יורשי יורשי כתובה הגדולה to settle with יורשי כתובה קטנה because יורשי יורשי כתובה גדולה correctly argued that since there is now a מותר דינר it doesn't matter that there was no מותר דינר at שעת מיתה

4) המשך of the גמרא in כתובות

a) רב נחמן

i) כשם שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין

ii) כך מועטין ונתרבו [לא כתיב כבר] זכו בהן יורשין

5) רש"י

a) רב עמרם disagrees with רב נחמן because at שעת מיתה the יורשי כתובה קטנה are זוכה – רב עמרם disagrees with רב נחמן because at שעת מיתה there was no מותר דינר

6) מהרש"א here as explained by תוספות

a) קשיא

i) Since רב נחמן didn't say כבר for ונתרבו why didn't רש"י say that in this case רב נחמן doesn't go מיתה

b) תירוצ

i) Since רב עמרם told יורשי כתובה קטנה to settle with יורשי כתובה גדולה and favored the argument of יורשי כתובה גדולה – רב עמרם disagrees with רב נחמן – it must be that רב נחמן says מיתה תליא מילתא both for מרובין ונתמעטו and מועטין ונתרבו and it doesn't matter that רב נחמן didn't say כבר for ונתרבו

7) תוספות here based on the prior תוספות of המשך

a) קשיא

i) The גמרא in our סוגיא says for ונתרבו that מועטין ונתרבו as זכו בהן יורשין even though the נכסים were מועטין at שעת מיתה – this is contrary to רב נחמן

סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ד' תוספות ד"ה מי אמרינן

בד"ה מי אמרינן כו' הג"ה וכ"כ בתוספתא ותיזון כו' הכל יהיה לבנות ואי כו' עכ"ל צ"ל להאי פירושא הוא ממש כפירוש הראשון שפרשב"ם שיש כאן נכסים מרובין אי לאו מזונות האלמנה ויש כאן דין נכסים מועטים בשביל הבנות אבל לא שיש נכסים מועטין ממש בשביל הבנות ומ"ש בתוס' אי לא ממעטא הכל לבנות כו' ר"ל שהם לא יפסידו כלום אף בנכסים מרובין והאלמנה תיזון עם הבנים כפרשב"ם בלשון ראשון אבל אין לפרש דר"ל שיש נכסים מועטין ממש בשביל הבנות בלאו מזונות האלמנה שהרי בהג"ה שנית רוצה לפרש אי לא ממעטין מזונות שלשתן וזה לא שייך אלא היכא דליכא נכסים מועטין בשביל הבנות בלחוד מיהו הך אבעיא דאלמנתו ובת איזה קודמת כו' ודאי איירי שפיר דאיכא נכסים מועטין בשביל הבנות לחוד כפרשב"ם ומהרש"ל דחק למחוק זאת האבעיא דאלמנתו ובת כו' לפי התוספות ואין צורך וכתב הרמב"ן בחידושו דלפום דפשטינן דאלמנה קודמת פשיט נמי דאלמנתו ממעטת בנכסים כו' ואף על גב דב"ה לא ממעט כו' התם משום דנכסי קמי יתמי רמו כו' וה"ל כמרובין ונתמעטו אבל אלמנה כיון דנכסי ברשותה קיימי ודאי ממעטת כו' עכ"ל ע"ש באורך:

1) First הקדמה

- a) "הבנות יזונו עד דתבגרן או עד דתנסבן לגוברין" – תקנת מזון הבנות
- b) "אלמנה ניזונית כל ימי מיגר אלמנותה" – תקנת מזון אלמנה

2) Second הקדמה

- a) בנות of the בגר until בנות and בנים both מזין are enough to be נכסים מרובין
- b) בנות of the בגר until בנות and בנים both מזין aren't enough to be נכסים מועטין

3) Third הקדמה

- a) If נכסים are מועטין the בנות take מזונות until בגר and בנים take only what remains after בגר – once nothing remains for בנים then הפתחים
- b) If נכסים are מרובין there is an immediate חלוקה – the בנות take a חלק of the נכסים that is estimated to be enough for their מזונות until בגר and the בנים take the rest of the נכסים
- c) If נכסים were מרובין at first but were later נתמעטו – then – because בהן יורשין in the starting חלוקה – the חלוקה of the נכסים isn't adjusted after the מיעוט and the בנים and בנות are מפסיד proportionately

4) גמרא

- a) איבעיא א'
  - i) אלמנתו מהו שתמעט בנכסים

5) רשב"ם

- a) of this סוגיא sets out two פירושים by רשב"ם – only the first פירש is relevant here

- i) The גמרא deals with נכסים that would count as מרובין if there were no מזונות for the אלמנה
- ii) 'א – the אלמנה is ממעטא – a דין of מועטים applies to both בת and אלמנה – namely בת and אלמנה are קודמין to בן until בת בגר – and after בת בגר the אלמנה is ניזונית שאר ימי מיגר אלמנותה and בן takes what remains – once nothing remains בן is שואל על הפתחים
- iii) 'ב – the אלמנה isn't ממעטא – the נכסים continue to count as מרובין for בת and there is an immediate חלוקה as explained earlier – the בת take a חלק of the נכסים that is estimated to be enough for her מזונות until בגר – בן takes the rest of the נכסים and is מיון the אלמנה out of his share

פירוש א' לרשב"ם	טבלא א' – אלמנה בנכסים מרובין
בת ואלמנה תרוייהו יש להן דין נכסים מועטין	צד א' – ממעטא
מרובין חשיבי לגבי בת ועושין חלוקה מיד ואלמנה ניזונית מן חלק הבן	צד ב' – לא ממעטא

6) מהרש"א as explained by תוספות

- i) 'א – If אלמנה is ממעטא then "תיזון האלמנה עם הבנות ... עד שיבגרו הבנות"
- ii) 'ב – If אלמנה isn't ממעטא then "הכל יהי לבנות"

7) מהרש"א

- a) The first הג"ה uses different words than רשב"ם yet still follows the first פירוש of רשב"ם
  - i) the case involves נכסים that count as "מרובין" if no account is taken of מזונות for the אלמנה
  - ii) For 'א the words "תיזון האלמנה עם הבנות" mean that both have a דין of נכסים and have קדימה over בן
  - iii) For 'ב the words "הכל יהא לבנות" mean that בן is מיון the אלמנה out of his חלק of the נכסים מרובין
- b) שאלה
  - i) Maybe in fact the גמרא deals with where there are מועטין and when הג"ה says for 'ב that "הכל יהא לבנות" the הג"ה means that only בת has a דין of נכסים and only בת has קדימה over בן
- c) תשובה
  - i) Can't be because a later הג"ה ב' agrees with הג"ה א' on 'א but disagrees on 'ב and says for 'ב that if the אלמנה isn't ממעטא then "ניזונית" – and if איבעיא deals with מועטין it's a פשיטות that בת has קדימה if only בת has a דין of מועטין

סוגיא דמרובין ונתמעטו חלקה' תוספות בא"ד לא תטול

בא"ד לא תטול האלמנה כו' הג"ה ואומר ר"י לכאורה כו' כתבתי בפנים ע"כ הגה"ה וכן משמע בירושלמי כו' עכ"ל כצ"ל האי וכן משמע קאי אדלעיל דלא קאי הק' אבעיא דמסיק

בה אלמנה ובת אלמנה קודמת אלא בשיש בנים עם הבנות שיש כאן דין נכסים מועטין והירושלמי ניהא לשני הפירושים של ההגהות כי ב' הפירושים חלוקים בפני' אי לא ממעטא האלמנה והירושלמי הולך למאי דמסיק דממעטא ועדיפא מבת שהיא קודמת לבת ודברי מהרש"ל בזה אינן מבוררים ודו"ק:

1) הקדמה

- a) We established in the prior דיבור that the first הג"ה and the second הג"ה differ only in צד of 'א' איבעיא – namely on the צד that an אלמנה isn't ממעטא in a case where the נכסים count as מרובין if no account is taken of the אלמנה

2) גמרא

- a) קדימה has אלמנה or בת איבעיא ג' – which of

3) מהרש"א as explained by תוספות

- a) for a reason not relevant here תוספות establishes that where there are no בנים there can be no קדימה for בת at all – so that even ג' איבעיא that mentions אלמנה and בת but doesn't mention בן still must deal with where there is בן as well as בת and אלמנה

b) שאלה

- i) How then does ג' איבעיא differ from א' איבעיא

c) תשובה

- i) this is the שיעור of the גמרא

- ii) אלמנה is correct that צד א' that נכסים מרובין on איבעיא א' for אם תימצי לומר both אלמנה and בת – דין נכסים מועטין so that – based on the ממעטא בנכסים מרובין have a קדימה over בן

- iii) Then ask ג' איבעיא on which of בת or אלמנה has קדימה where the דין of נכסים מועטין applies to both

4) מהרש"א as explained by תוספות of המשך

- a) איבעיא ג' supports this explanation of ירושלמי

5) מהרש"א

a) שאלה

- i) Should we try to be מדייק from ירושלמי which הג"ה is correct

b) תשובה

- i) We've established that הג"ה א' and הג"ה ב' disagree only on צד of 'א' איבעיא and that איבעיא א' applies only if צד of 'א' איבעיא is correct

- ii) Since ירושלמי is פושט איבעיא ג' it follows that ירושלמי holds that צד of 'א' איבעיא is correct – and since הג"ה א' and הג"ה ב' agree on the meaning of צד of 'א' איבעיא it follows further that תוספות doesn't refer to ירושלמי to decide which הג"ה is correct

רשב"ם ד"ה אם

[דף קמ עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ה"ג אם כו' כדאמרינן בגמרא והא זכר כו' לא היה חפץ בלידת תאומים א"נ אין לידת כו' עכ"ל ר"ל לפירוש ראשון דאף אם לידת תאומים הוי נמי בכלל לשון אם זכר כו' מכל מקום מספק לית לן למימר אלא דדעתו אזכר לחוד ואנקבה לחודה קאמר ולא תאומים דשמא לא היה חפץ בלידת תאומים ולא אסיק אדעתיה לתת מתנה לתאומים ואי נמי אין לידת תאומים בכלל אם כו' ולא תקשי לך מההיא שהביא רשב"ם לקמן אם זכר עולה אם נקבה שלמים ילדה שני זכרים אחד מהם כו' דהתם למה לא יהיה חפץ בלידת תאומים להקדיש אחד ולמה יגרע כח הקדש בתאומים וכן ללשון שני ודאי בכלל אם זכר הוי נמי ב' זכרים וכן בכלל אם נקבה הוי בכלל שני נקבות ותו לא מידי ודו"ק:

1) משנה

האומר אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים – וילדה זכר ונקבה – זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים

2) רשב"ם

- a) The משנה can't mean that the אשה was יולדת both a זכר and a נקבה because if so there are two reasons why the אב need give nothing at all
  - i) First the אב can say that he never intended to give anything if there is both a זכר and a נקבה
  - ii) Second – even if he intended to give money if there is both a זכר and a נקבה – אב can still say that his actual words didn't cover the birth of both a זכר and a נקבה

3) ד"ה רבא אמר רשב"ם brought by תמורה in משנה

- a) If a person says of an בהמה "אם זכר עולה אם נקבה שלמים" – then if two זכרים are born – אחת מהן – and if two נקבות are born – אחת מהן – עובר בהמה: עובר בהמה – עובר בהמה ימכר לחייבי עולה – תקרב שלמים והשני תקרב לחייבי עולה – אחת מהן יקרב עולה – תקרב שלמים והשני תמכר לחייבי שלמים ודמי' חולין

4) מהרש"א

- a) קשיא
  - i) Why in each case does one of the ולדות become קודש
- b) תירוץ
  - i) First – as regards what the מקדיש intended – if the מקדיש was prepared to be one מקדיש ולד there's no reason to think that he didn't intend to be one מקדיש ולד where there are two ולדות given that the second ולד benefits the מקדיש when it's sold
  - ii) Second – as regards what the מקדיש said – even though the words אם זכר אם נקבה in our סוגיא don't refer to a זכר and a נקבה – the words אם זכר אם נקבה do include two זכרים or two נקבות

דף קמ:

סוגיא דולדות קדשים חלק א' רשב"ם ד"ה רבא אמר

בד"ה רבא אמר כו' אין קדושה חלה עליהן דבריה הוא כו' לא יחול עליהן קדושת שלמים ועולה במעי אמן כו' עכ"ל לא הבנתי דבריו דבולדות קדשים אי הוו קדושים במעי אמן הוה חלה קדושה עלייהו אף על גב דבריה הוא דמשעת התחלת יצירתן כל פורתא קדיש ומש"ה קאמר התם דקסבר ר' שמעון בן גמליאל דוולדי קדשים בהווייתן הן קדושין ובהווייתן הוו בעלי מומין כיון דבריה הוא ולא חלה קדושה עלייהו ויש ליישב דהכא במבכרת בהמת חולין קאיירי ולרבנותא קאמר דאף במעי אמן לא יחול עליהן קדושת הפה כיון דבריה הוא ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) There is a מחלוקת whether ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים or ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים
- b) For the דאמר מאן that ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים – an עובר במעי קדשים becomes קודש on its יצירה – an עובר במעי בהמת חולין becomes קודש when בעל is מקדיש the עובר after its יצירה
- c) For the דאמר מאן that ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים – an עובר במעי קדשים becomes קודש at "הווייתו" meaning בשעת לידה of an עובר במעי בהמת חולין קודש is also חל only at לידה שעת לידה

2) Second הקדמה

- a) agree that כולי עלמא on an עובר במעי בהמת חולין קדושת בכורה until חל עלמא
- b) also agree that the עובר במעי בהמת חולין קדושת בכורה isn't חל at all if קדושת פיו is קדושה אחרת is חל not later than לידה

3) Third הקדמה

- a) A מום develops in an עובר only after יצירה

4) Fourth הקדמה

- a) בעל מום can't be חל on a בהמה once it's a מום קדושה
- b) It follows that
  - i) If ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים
    - (1) can be חל on an עובר who is found to have a מום because the מום is before there was a מום קדושה
    - (2) can't be חל on an עובר who has a מום because the מום was already present a moment after יצירה before קדושת פיו
  - ii) If בהווייתן הן קדושים

(1) Neither קדושת פיו nor קדושת אמו can be חל on an עובר who has a מום because the קדושה can't be חל until לידה when there already is a מום that was formed after יצירה

5) רשב"ם

a) ולדות that מאן דאמר בעל מום that counts as a טומטום can't be חל on a קדושה קדשין במעי אמן הן קדושים

6) ד"ה רבא אמר at מהרש"א

a) קשיא

i) We just established that for this מאן דאמר – עובר בעל חל on an קדושת אמו – because the קדושה is חל at יצירה שעת before there is a מום

b) תירוץ

i) deals with a מבכרת חולין חל on a person is מקדיש בפיו to avoid the קדושה of חל until לידה שעת – and teaches – as we've בכורה that לכל הדעות can't be חל on a טומטום that's a מום even for the explained – that קדושת פיו חל on a טומטום who holds that קדושים במעי אמן הם קדושים

דף קמא:

סוגיא דולדות קדשים חלק ב' תד"ה אלא לאב"י ובא"ד אבל

[דף קמא עמוד א] תוספות בד"ה אלא לאב"י כו' אבל לרב חסדא קדושת אמו חלה עליו כו' עכ"ל ר"ל וה"ה למ"ד בהוייתן קדושים דחלה עליהן לרב חסדא אלא קדושת פיו לא חלה עליו והיינו בבבבמת חולין דבבבמת קדשים בין {אלו} בהוייתן {הן קדושים} בין {אלו} במעי אמן הן קדושים {קדושת אמו חלה עליהן וק"ל:

בא"ד אבל אין לומר דלרבא כו' מכל מקום רישא דאירי בתנאי ב"ד במזון הבנות כו' עכ"ל ולפי זה יהיה סברא דרבא הפוכה מדאב"י דלאב"י רבנן דפליגי התם מודו הכא במזון הבנות ולרבא רבן שמעון בן גמליאל דפליגי התם מודה הכא במזון הבנות ודו"ק:

1) First רבנן and רבן שמעון בן גמליאל of מחלוקת – הקדמה

a) רבנן

i) טומטום isn't a ברי' that's a מום בעל מום – instead טומטום is a ספק נקבה ספק זכר ספק נקבה טומטום בעל מום

ii) It follows as explained in the prior דיבור that קדושת אמו חל on a טומטום even if קדושים הן בהוייתן

b) רבן שמעון בן גמליאל

i) ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים and בעל מום ברי' that's a טומטום is a טומטום

ii) It follows as explained in the prior דיבור that קדושת אמו חל on a טומטום can't be חל on a טומטום

קדושת אמו	טומטום	ולדות קדשים	
חלה עליו	ספק זכר ספק נקבה	אפילו אלו בהוייתן	רבנן
לא חלה עליו	ברי' בעל מום	בהוייתן	רשב"ג

2) Second דמיון based on the ונתמעטו

- a) If there are נכסים מרובין זכרים – נכסים take more of the נקבות
- b) If there are only נכסים מועטין זכרים – נכסים take more of the נקבות

3) משנה

a) "מזון הבנות" – רישא

הניה בנים ובנות וטומטום בזמן שהנכסים מרובין הזכרים דוחין אותו אצל נקבות
בנכסים מועטין נקבות דוחין אותו אצל זכרים

b) "אם תלד אשתי" – סיפא

האומר אם תלד אשתי זכר יטול מנה נקבה מאתים ילדה טומטום אינו נוטל

c) בקיצור

משנה רישא	ירושלמי ומזון האשה	טומטום דוחין אותו
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל

4) גמרא

a) קשיא

- i) In the רישא the משנה says דוחין אותו – presumably implying that לו ויש לו – so טומטום takes as a זכר or a נקבה depending on whichever of זכר or נקבה takes less
- ii) While in the סיפא the משנה says that טומטום takes nothing at all – in other words: דוחין אותו ואין לו

b) אביי תירוץ

- i) when the רישא says דוחין אותו the רישא means לו ואין לו the same as the סיפא

c) רבא תירוץ

- i) The רישא in fact means לו ויש לו because the רישא follows רבנן that ספק זכר ספק נקבה is instead a 'ברי' and טומטום isn't a 'ברי'
- ii) The סיפא says אין לו because it follows רבן שמעון בן גמליאל who says טומטום is a 'ברי' who has no rights of a זכר or of a נקבה

רבא	אביי			
יש לו כרבנן דהרי הוא ספק	אין לו	טומטום דוחין אותו	ירושלמי ומזון הבנות	משנה רישא
אין לו כרשב"ג דהרי הוא ברי'	אין לו	טומטום אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא

5) דוחין אותו ויש לו – מזון הבנות on ברייתא

6) גמרא of המשך

a) קשיא

- i) רבא can explain that the ברייתא follows the רישא of the משנה and says דוחין אותו רבנן for ויש לו

ii) But the ברייתא is a קשיא for אביי who says both the רישא and the סיפא of the דוחין אותו ואין לו משנה hold that

רשא	אביי			
יש לו כרבנן דהוי ספק	אין לו	טומטום דוחין אותו	ירושא ומזון הבנות	משנה רישא
אין לו כרשב"ג דהוי ברי'	אין לו	טומטום אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא
יש לו כרבנן דהוי ספק	קשיא	טומטום יש לו	מזון הבנות	ברייתא

b) The תירוץ of the גמרא isn't relevant at this point

7) ד"ה אלא לאביי at תוספות

a) קשיא

i) the גמרא ought to answer for אביי that the משנה says אין לו because it follows דהוי ברי' while the ברייתא says יש לו because it follows רבנן who say טומטום is a ספק זכר ספק נקבה

רשא	אביי			
יש לו כרבנן דהוי ספק	אין לו כרשב"ג דהוי ברי'	טומטום דוחין אותו	ירושא ומזון הבנות	משנה רישא
אין לו כרשב"ג דהוי ברי'	אין לו כרשב"ג דהוי ברי'	טומטום אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא
יש לו כרבנן דהוי ספק	יש לו כרבנן דהוי ספק	טומטום יש לו	מזון הבנות	ברייתא

b) תירוץ

i) ספק זכר says elsewhere that רבנן שמעון בן גמליאל agrees that a טומטום is a ספק זכר רב חסדא – the גמרא prefers a תירוץ for אביי that applies even for רב חסדא

רשא	אביי			
יש לו כרבנן דהוי ספק	רשב"ג לרב חסדא ספק וקשיא למה אין לו	טומטום דוחין אותו	ירושא ומזון הבנות	משנה רישא
אין לו כרשב"ג דהוי ברי'	רשב"ג לרב חסדא ספק וקשיא למה אין לו	טומטום אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא
יש לו כרבנן דהוי ספק	יש לו בין לרשב"ג בין לרבנן דהוי ספק	טומטום יש לו	מזון הבנות	ברייתא

8) תוספות of המשך

a) קשיא

i) For רב חסדא who says for גמליאל בן שמעון that טומטום isn't a ברי' and so isn't a בעל מום

ii) why for גמליאל בן שמעון רבנן can't be חל on a טומטום for קדושת אמו

קדושת אמו	טומטום	ולדות קדשים	
חלה עליו	ספק זכר ספק נקבה	אפילו אלו בהוייתן	רבנן
קשיא אמאי לא חלה עליו	ספק זכר ספק נקבה	בהוייתן [בלידתן]	רשב"ג לרב חסדא

b) תירוץ

- i) עובר on חל is in fact קדושת אמו רבן שמעון בן גמליאל says that רב חסדא טומטום
- רבן שמעון בן גמליאל – קדושת פיו only for רבנן with מחולק is רבן שמעון בן גמליאל (1) טומטום on חל is קדושת פיו say רבנן while טומטום on חל isn't קדושת פיו says
- (2) because רבן שמעון בן גמליאל says that although טומטום isn't a בר' and isn't a מום still אספק אין דעתי' meaning the מקדיש doesn't intend to be אספק – while say רבנן ספק
- c) ד"ה אלא לאביי at מהרש"א as explained by בקיצור
- i) קדושת אמו – בעל מום isn't a ספק זכר ספק נקבה is טומטום since whether חל עליו is because the בהוייתן הן קדושים or ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים חל עליו is דעת isn't based on קדושה
- ii) It's only אין דעתי' אספק because רבן שמעון בן גמליאל חל for קדושת פיו isn't a ספק קדושת פיו

קדושת פיו	קדושת אמו	טומטום	ולדות קדשים	רבנן
חלה עליו דעתי' נמי אספק	חלה עליו	ספק זכר ספק נקבה	אפילו אלו בהוייתן וכ"ש אלו במעי אמו	
לא חלה עליו דאין דעתי' אספק	אכן חלה עליו	ספק זכר ספק נקבה	בהוייתן [בלידתן]	רשב"ג לרב חסדא

9) תוספות of המשך

- a) קשיא
- i) Then why doesn't the גמרא answer for אביי that the ברייתא follows רבנן דר' דעתי' נמי אספק who hold that רבן שמעון בן גמליאל

רביא	אביי	טומטום דוחין אותו	ירושה ומזון הבנות	משנה רישא
יש לו כרבנן דהוי ספק	רשב"ג אין לו דאין דעתי' אספק	טומטום אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא
אין לו כרבנן דהוי בר' ספק	רבנן יש לו דעתי' נמי אספק	טומטום יש לו	מזון הבנות	ברייטא

b) תירוץ

- i) It's מסתבר that although רבנן disagree with רבן שמעון בן גמליאל on הקרבה and רבנן hold that אספק נמי דעתי' – still in the ברייתא that doesn't deal with הקרבה the רבנן would be מודה that אספק אין דעתי' אספק
- ii) And this explains why this מהלך wouldn't answer the קשיא of the גמרא to אביי

רביא	אביי	טומטום דוחין אותו	ירושה ומזון הבנות	משנה רישא
יש לו כרבנן דהוי ספק	רשב"ג אין לו דאין דעתי' אספק	טומטום אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא
אין לו כרבנן דהוי בר' ספק	מובן דמקשי למה יש לו דאפילו לרבנן אין דעתי' אספק שלא בהקרבה	טומטום יש לו	מזון הבנות	ברייטא

c) ואין לומר of קשיא

- i) Return to the **שיטה** of **רבא** that the **רישא** **דמשנה** and the **ברייתא** (**מזון הבנות**) that say **יש לו** follow **רבנן** who say that **טומטום** is **נקבה** – and that the **רב** (**רבן שמעון** **בן גמליאל**) follows **אין לו** (**אם תלד**) **סיפא** **דמשנה** (**הסדא**) that **טומטום** is a **ברי'** that's a **מום**
- ii) Why not say for **רבא** instead that the **רישא** and **סיפא** and the **ברייתא** all follow **יש לו** according to **רבן שמעון** **בן גמליאל** that **טומטום** is a **ספק** – and the **רישא** and **ברייתא** both say **יש לו** because they deal with **מזון הבנות** that's a **ב"ד** and that's why **אספק** **נמי** **דעת'** – while the **סיפא** says **אין לו** because the **סיפא** deals with **"אם תלד"** that's not a **ב"ד** and that's why **אספק** **אין דעת'**

אימא לרבא			
יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק	דוחין אותו	מזון האשה	משנה רישא
אין לו כרבן שמעון בן גמליאל דאין דעת' אספק דלא הוה תנאי ב"ד	אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא
יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק	יש לו	מזון האשה	ברייתא

מהרש"א 10)

- a) Note in the following table that **תוספות** here asks a **קשיא** of **"ואימא"** to **רבא** that's the exact opposite of how **תוספות** explains earlier why **אביי** can't explain the **משנה** and **ברייתא** according to **רבן שמעון** **בן גמליאל** – namely **תוספות** says for **אביי** that for **הסדא** the **רב** (**רבנן**) agree with **מזון האשה** and **הבנות** on **אין דעת' אספק** for cases that don't involve **הקרבה** – while **תוספות** here asks why **רבא** doesn't say that even **רבן שמעון** **בן גמליאל** agrees that for **מזון האשה** that's a **בית דין** the **תנאי** **בית דין** is **אספק** **נמי** **דעת'**

אימא לרבא	טעמא דגמרא דמקשי לאביי			
יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק	רשב"ג אין לו דאין דעת' אספק	דוחין אותו	מזון האשה	משנה רישא
אין לו כרבן שמעון בן גמליאל דאין דעת' אספק דלא הוה תנאי ב"ד	רשב"ג אין לו דאין דעת' אספק	אינו נוטל	אם תלד	משנה סיפא
יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק	מובן דמקשי למה יש לו דאפילו לרבנן אין דעת' אספק שלא בהקרה	יש לו	מזון האשה	ברייטא

דף קמא:

גמרא והא זכר ונקבה לא אמר

[דף קמא עמוד ב] גמרא והא זכר ונקבה לא אמר דאמר נמי אם זכר ונקבה נמי כו' ותנא כי רוכלא לא חשיב ואזיל כפרשב"ם ובמתניתין לא בעי רשב"ם בפירושו לומר הכי דאמר נמי זכר ונקבה ותנא כי רוכלא כו' דא"כ הוה מפרש ליה תלמודא הכי אמתני' כדמפרש ליה הכא אברייתא וק"ל:

1) דף קמ: at משנה 1)

אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים וילדה זכר ונקבה זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים

2) דף קמ: at רשב"ם 2)

The משנה doesn't deal with a person who says זכר and נקבה – and it follows that when the משנה says "וילדה זכר ונקבה" the משנה doesn't mean that וילדה both זכר and a נקבה

3) ברייתא 3)

המבשרני במה נפטר רחמה של אשתי אם זכר יטול מנה אם נקיבה מנה ילדה זכר ונקבה אין לו אלא מנה

4) גמרא 4)

a) קשיא

i) The מבשרני זכר ונקבה יטול מנה didn't say that נותן

b) תירוץ

i) In fact the מבשרני זכר ונקבה יטול מנה did say נותן

5) רשב"ם 5)

a) קשיא

i) Then why doesn't the ברייתא mention this statement

- b) תירוץ
- i) תנא כי רוכלא לא חשיב ואזיל
- 6) מהרש"א
- a) רשב"ם on קשיא
- i) Why doesn't רשב"ם assume also for the משנה that the נותן said that there is to be a payment if זכר ונקבה but the משנה doesn't mention this because תנא כי רוכלא לא חשיב ואזיל
- b) תירוץ
- i) If so – the same as for the ברייתא – the גמרא should have asked for the משנה that זכר ונקבה לא אמר and the גמרא should have answered that the נותן in fact did make this statement and תנא כי רוכלא לא חשיב ואזיל

גמרא ולימא לי' ר' יוחנן בן ברוקה היא וגמרא ולימא לי במבשרני'

שם ולימא ליה ר"י ב"ב היא וסבר לה כר' יוסי כו' ועדיפא מדר' יוסי דר' יוסי שאני ליה דזווקא בירושה מאיליה סבר דזוכה העובר אבל ר"י ב"ב ע"כ לא שאני ליה בין ירושה מאיליה לירושה מחמת עצמו דהא סבר דמוריש אדם בן בין הבנים וכיון דאית ליה כר' יוסי דזוכה העובר אין לחלק בין ירושה מאיליה לירושה הבאה מחמת עצמו וק"ל:

שם ולימא ליה במבשרני כו' ולפום סברא דהשתא הא דעדיפא ליה ברתא מברא ליכא למימר אלא במבכרת ובחדושי הרמב"ן דה"ה דה"ה מ"מ לשנויי נוטלת נוטל מבעי ליה וק"ל:

- 1) משנה
- האומר אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים וילדה זכר ונקבה זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים
- 2) גמרא
- a) קשיא
- i) למימרא דבת עדיפא לי' מבן
- b) שמואל of תירוץ
- i) הכא במבכרת עסקינן וכרב חסדא דאמר בת תחלה סימן יפה לבנים
- c) רב יהודה of תירוץ
- i) It's more important to support בנות than to support בנים – ליתזלן
- 3) הקדמה
- a) עובר יש לו זכי' – ר' יוסי
- b) עובר אין לו זכי' – רב הונא
- 4) גמרא
- a) רב הונא to רב נחמן by קשיא

- i) in the משנה the person who's נוטל the מנה is presumably the תינוק who was an עובר at the time of the אמירה
- ii) this proves that עובר יש לו זכי'
- b) רב הונא by תירוץ
- i) משנתינו איני יודע מי שנאה
- c) קשיא
- i) Why didn't רב הונא answer that the משנה follows יוסי ר' who says that עובר יש לו זכי' זכי'
- d) תירוץ
- i) Because it's possible that יוסי ר' says עובר יש לו זכי' only for ירושה הבאה מאילי' and not "ירושה מחמת עצמו" where a person is מזכה to an עובר
- e) ד"ה ולימא לי' at מהרש"א of the המשך as explained by גמרא
- i) הקדמה
- (1) מוריש אדם בידיים לבן בין הבנים ר' יוחנן בן ברוקה says
- (2) It follows that ירושה to ירושה הבאה מאילי' between מחלק ר' יוחנן בן ברוקה isn't מחמת עצמו
- ii) קשיא
- (1) Say that ר' יוחנן בן ברוקה agrees with ר' יוסי who says – עובר יש לו זכיל' and since ירושה מחמת and ירושה הבאה מאילי' between מחלק ר' יוחנן בן ברוקה isn't עובר יש לו זכיל' also for ירושה מחמת עצמו
- 5) גמרא of the המשך
- a) קשיא
- i) מתנה לעובר at רב הונא could also have explained that the משנה doesn't involve a עובר – not to the עובר – but to the מבשר who announces that the עובר is born
- 6) ולימא לי' במבשרני at מהרש"א
- a) קשיא
- i) But if the מנה for a זכר and the מאתים for נקבה go to the מבשר of רב תירוץ the מנה no longer applies that ברת is favored for support ליתזלן
- b) תירוץ
- i) הכא במבכרת עסקינן that שמואל of תירוץ has to rely on the מקשן – אין הכי נמי
- 7) מהרש"א of המשך
- a) קשיא by רמב"ן – If the משנה deals with a מתנה to the מבשר the משנה should have said "אם נקבה נוטלת מאתים" instead of "אם נקבה נוטל מאתים"

תד"ה איתיבי'

תוס' בד"ה איתיביה רב נחמן כו' א"נ ר"נ איירי בעובר שאינו בנו ומוקי מתני' בבנו כו' כר"י לקמן כו' עכ"ל ורב ששת דקאמר מנא אמינא לה מההיא דגר שמת כו' דאיירי בבנו לאפוקי מרב הונא קאמר דלית ליה מזכה לעובר אפילו בבנו ודקאמר נמי רב הונא לטעמיה דאמר אף לכשתלד לא קנה אף על גב דהתם לא איירי בבנו מכל מקום רב הונא גופיה אית ליה הכי אפילו הכא בבנו ועוד דהכא בשמעתין לא נחית לפלוגי בין בנו לאתר אלא דר' יוחנן מפליג הכי לקמן ורב נחמן מוקי מתניתין הכי לר"י ובירושלמי איתא דדחי סייעתא דרב ששת ומוקי לה בבנו כמ"ש בחידושי הרמב"ן וק"ל:

1) הקדמה א'

a) האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר נוטל מנה – משנה

2) ברייתא דגר שמת – הקדמה ב'

a) גר שמת ושמעו שהיתה אשתו מעוברת אותו עובר יורש בנכסי הגר

3) הקדמה ג'

a) עובר יש לו זכיי' – ר' יוסי

b) עובר אין לו זכיי' – רב הונא

4) גמרא - הקדמה ד'

a) המזכה לעובר קנה the obviously holds that – רב הונא to רב נחמן by קשיא

b) משנתינו איני יודע מי שנאה - רב הונא of תירוץ

c) קשיא

i) Why doesn't הונא רב answer that the משנה deals with where the said נותן "כשתלד"

d) תירוץ

רב הונא לטעמי' דאמר רב הונא אף לכשתלד לא קנה

דאיתמר – רב נחמן אמר המזכה לעובר לא קנה לכשתלד קנה – רב הונא אמר אף לכשתלד לא קנה – רב ששת אמר אחד זה ואחד זה קנה וגמר לה מן ברייתא דגר שמת דהרי באופן דברייתא ליכא "כשתלד"

5) תוספות

a) קשיא

i) רב why doesn't – המזכה לעובר לא קנה that רב הונא himself agrees with רב נחמן רב realize that the משנה is a קשיא to רב נחמן himself the same as the משנה is a רב הונא to קשיא

b) אי נמי תירוץ of

i) ר' agrees with רב נחמן – המזכה לעובר שהוא בנו קונה that דף קמב: says on ר' יוחנן בנו who's עובר and can say the משנה deals with an

6) מהרש"א

- a) קשיא
- i) If מסברא there can be a חילוק between בנו and שאינו בנו how can רב ששת rely on the ברייתא that deals with בנו to prove that an עובר is קונה even for שאינו בנו
  - ii) In fact ירושלמי for this reason is דוחה the ראי' of רב ששת
- b) First תירוץ
- i) שאינו בנו and בנו מחלק in fact is סוגיא in our נחמן רב
  - ii) Now
    - (1) Although the גמרא mentions only that רב הונא holds that לא קנה – אף כשתלד לא קנה – in fact רב הונא also holds that לא קנה לבנו
    - (2) לבנו קנה relies on the ברייתא of גר שמת to prove that רב ששת
- c) Second תירוץ
- i) The סוגיא isn't aware of a חילוק between בנו and שאינו בנו and that's why רב relies on the ברייתא to prove that עובר is זוכה in all cases
  - ii) It's only יוחנן ר' who in the separate סוגיא on דף קמב: deals with בנו – and תוספות explains that בנו on ר' יוחנן of שיטה follows the משנה that רב נחמן can say that

סוגיא דעובר פוסל חלק א' הקדמות

- 1) First הקדמה
  - a) כהן כשר of a קנין כספו if they're תרומה can eat עבדים
- 2) Second הקדמה
  - a) if any חלק of an עבד is owned by a person who isn't a כשר – for example a זר or a נקבה or a חלל – the עבד isn't בתרומה
- 3) Third הקדמה
  - a) יוצאי יריכם or בנים of a מת who has no נכסים is יורשת בת
- 4) Fourth הקדמה
  - a) עובר יש לו זכי' says ר' יוסי
  - b) עובר יש לו זכי' say רב ששת according to רבנן דר' יוסי
  - c) עובר אין לו זכי' say רב הונא and שמואל according to רבנן דר' יוסי
- 5) Fifth הקדמה
  - a) Even if עובר יש לו זכי' – there's no זכי' for a נקבה who has אחי
- 6) Sixth הקדמה
  - a) It's a פשיטות that there's no זכי' for an עובר שמת בבטן or שהפילתו אמו
- 7) Seventh הקדמה
  - a) A הפילתן עוברים that עוברים are at any time בבטן – this applies even to עוברים that הפילתן at a later time

- b) מת בבטן עובר that is not בני קיימא"
- c) half of all עוברים that are בני קיימא and the other half are נקבות
- d) it follows that at any given time רוב עוברים are בני קיימא and are either זכרים or זכרים בני קיימא of עוברים are מייעוט – and נקבות
- 8) Eighth הקדמה
- a) זכר בן קיימא that an עובר might be a חישש – it follows that he's חייש למיעוטא ר' יוסי
- b) זכר בן קיימא that an עובר might be a חישש that they're not חייש למיעוטא רבנן דר' יוסי aren't
- c) Both זכר בן קיימא or a חישש that an עובר is either ר' יוסי and רבנן דר' יוסי are לרובא נקבה בת קיימא
- 9) Ninth הקדמה
- a) – שמואל
- i) משפחה of כהנים כשרים in the whole based on any עבדי כהן שמת are עבדי כהן שמת so long as all actual עבדים are כהנים יורשים in the עבדים are כהנים
- b) It follows that
- i) If זכיה לו זכיה and is only זוכה beginning with לידה – it follows that until any פסול in the עובר isn't שמת כהן עבדי until לידה the עבדי כהן are based on משפחה כולה בתרומה
- ii) If זכיה לו זכיה any פסול in the עובר isn't שמת כהן עבדי and there is no time when the עבדי כהן are based on משפחה כולה בתרומה
- 10) Tenth הקדמה
- a) "עובר זכר בן כהן במעי זרה" is a זר until לידה
- b) "עובר זכר בן כהן במעי בת כהן" is a עיבור כהן even while still an עובר

סוגיא דעובר פוסל עבדי אביו חלק ב' תד"ה דתנן העובר

בד"ה דתנן העובר כו' פוסל עבדי אביו אם הוא זר במעי כו' דהא פשיטא כו' כ"ש אם הוא ישראל כו' עכ"ל לכאורה צ"ע דהיאך ס"ד שיאכלו בתרומה עבדי אביו ישראל משום שהוא במעי כהנת ומאי פוסל שייך בו דהא לאתר שיוולד והוא זר מכ"ש שלא יאכלו שהם עבדי זר ויש לומר בעבדי אביו כהן והוא זר שנתחלל כגון שנשא אמו כשהיתה גרושה ולרבותא נקט שהיא כהנת אף על פי שאביו ואמו מכהנים ופוסל הוא עבדי אביו שהעובר זוכה בהם כו' יוסי ופוסלם מלאכול בשביל המשפחה לשמואל ודומיא דהכי קצת מוקי רב ששת מתניתין דיוצא דופן בגרושה כמ"ש התוספות לקמן וק"ל:

- 1) עובר is the former לידה – but after פוסל ואינו מאכיל ר' יוסי – יבמות in משנה פוסל and is no longer מאכיל
- 2) – פוסל ואינו מאכיל is "זר במעי כהנת" who's a עובר – although an תוספות – for a reason not relevant here it can't be that ר' יוסי refers in his מימרא refers to כהנת זר במעי כהנת
- 3) מהרש"א

- a) הקדמה
- i) Presumably תוספות means that ר' יוסי doesn't refer to a "זר" who's an עובר בן ישראל
- b) קשיא
- i) But it should be a פשיטות that ר' יוסי doesn't refer to this זר because
- (1) how could there even be a אמינא הוה that an עובר בן ישראל is מאכיל בתרומה
- (2) and how could there even be a אמינא הוה that after לידה the former עובר isn't עבדי כהן פוסל
- c) תירוץ
- i) When תוספות says that ר' יוסי doesn't refer to an עובר פוסל עבדי אביו אם הוא זר במעי כהנת"
- ii) פוסל ואינו מאכיל who's עובר בן כהן ר' יוסי doesn't refer to an תוספות because אמו was a גרושה and the עובר if a קיימא זכר בן קיימא is a זר in the sense that he's a חלל
- d) שאלה
- i) Precisely how is the עובר פוסל any עבדי אביו שמת who'd otherwise be אוכל בתרומה
- e) תשובה
- i) Since ר' יוסי holds that עובר יש לו זכיל and is חייש למיעוטא – חייש ר' יוסי that the עבדים might be a קיימא זכר חלל בן קיימא עובר who has a חלק in the עבדים
- ii) If not for the עובר the עבדים would otherwise be אוכל בתרומה based on ממשפחה שמואל according to כולה
- f) שאלה
- i) Why is it relevant to תוספות that the עובר is כהנת
- g) תשובה
- i) To teach the רבותא that the עובר is פוסל even though שמת אביו was a כהן and אמו is a כהנת
- 4) המשך מהרש"א
- a) This מהלך in תוספות is "דומה קצת" to an אוקימתא by רב ששת on the שיטה of רבנן in on ד"ה בין יום אחד at מפרש below מפרש מהרש"א and תוספות mentions פרק יוצא דופן דף קמב.

דף קמב.

רשב"ם ד"ה לכשתלד

[דף קמב עמוד א] בפרשב"ם בד"ה לכשתלד קנה כו' אף על גב דפליג ר"נ כו' דאין אדם מקנה דשלב"ל הכא כו' עכ"ל עיין בזה בהגהת אשר"י ושכתב שם עוד בשם ר"י דסברות רב הונא הפוכין מדר"נ בזה וק"ל:

סוגיא דעובר פוסל חלק ג' תד"ה בן יום אחד

תוס' בד"ה בן יום אחד כו' ולא דחי דהך ברייתא כר' יוסי דרבנן נמי לא כו' עכ"ל מיהו רב הונא ור"נ דס"ל כשמואל דלרבנן עובר לית ליה זכייה הוּו מצוי לדחויי הכי דהך ברייתא כר"י אלא דבלאו הכי דחי ליה שפיר אביי ורבא וק"ל:

סוגיא דעובר פוסל חלק ד' בא"ד וי"ל

בא"ד וי"ל דהתם תלינן שמא כבר כו' מת העובר בבטן ולית ליה זכייה (הכי) עכ"ל ר"ל דהתם כיון דאיכא למיחש להכי שכבר מת אף על גב שאינו שכיח סמוך ההוא מיעוטא למחצה נקבות ולא יאכלו בתרומה אבל הכא אדרבה אית לן למיזל בתר רובא דאינן מתין עוֹד שמפילין ואית להו זכייה וק"ל:

- 1) מהרש"א and תוספות as explained by פרק יוצא דופן in גמרא and משנה
a) עובר אינו פוסל עבדי כהן שמת מלאכול בתרומה hold that רבנן
b) this way of רבנן שיטה and he explains the עובר יש לו זכייה hold that רבנן says רב ששת
i) The עובר is גרושה so that if the עובר is a קיימא he's a חלל and he'd be the פוסל if עבדי כהן if עבדי כהן – note also that if the עובר is a קיימא בת נקבה the עובר is also the פוסל if יש אחים לה זכייה because she has no אחים
ii) because עובר יש לו זכייה hold that רבנן say the עובר isn't פוסל even though they hold that רבנן
(1) and חלק בעבדים she has no אחים כשרים so that if the עובר is a נקבה she has no אחים – פוסל isn't – it follows that עובר is פוסל only if he's a קיימא זכר חלל בן קיימא
(2) against the מיעוט is only a זכר בן קיימא the עובר is a קיימא – and the possibility that the עובר is a זכר בן קיימא against the מיעוט – and we've established that רבנן aren't למיעוטא

2) ברייתא

גר שמת ובזבוזו ישראל נכסיו דקא סברי דלית ליה יורשים לאח"כ שמעו שאשתו דגר מעוברת היתה ולבסוף כשהפילה אשתו החזיקו מקצתם שנית בנכסיו וקבעו דאותן שהחזיקו בראשונה – לפני שהפילה אשתו – לא קנו ואותן שהחזיקו בשני' – לאחר שהפילה אשתו – קנו

3) מהרש"א as explained by תוספות

- a) Note that

- i) In the case of ששת רב for רבנן the עבדי כהן are פסול only if the עובר is a זכר בן קיימא and that's a מיעוט as we've explained
- ii) while in the case of ברייתא of גר שמת the גר has no other יורשים - so the עובר would be רוב whether it's a זכר בן קיימא or a נקבה בת קיימא – this possibility is a מיעוט compared to the עוברים who were מתו בבטן when the ראשונים were מחזיקים

תד"ה נוחל בנכסי האם

בד"ה נוחל בנכסי כו' וכגון שלא היה לו אלא העובר לבד כו' עכ"ל ה"מ לפרושי בכה"ג אפילו ביש לו עוד בנים והקנה נכסיו לאחרים אם לא ירשנו זה וקתני דדוקא בן יום אחד נוחל מאביו להנחיל לאחיו אבל עובר לא ויזכו בנכסיו האחרים אלא דניחא להו לפרושי הכי דאינו דומה שיקנה אדם נכסיו לאחרים אם יש לו בנים וק"ל:

דף קמג.

סוגיא דאת וחמור חלק א' גמרא ואמאי את וחמור

[דף קמג עמוד א] גמרא ואמאי את וחמור נ"ל לפרש לפרשב"ם דמשום מיחוש דיש בפנימי של תרומה מר יותר מבאינך צריך להוסיף מתוק כביצה מקישות אחרת ומיהו מדשמעין מר' יוסי דפנימי של קישות מר הוא ה"ל את וחמור שהמתוק והמר של כל מ"ט הקישואין אמר שיחול על מתוק ומר של קישות זה וכיון דלא פירש שיהיה המר חל על המר והמתוק על המתוק אלא שאמר סתם מ"ט קישואין יחולו על קישות זה אם כן חצי המתוק של מ"ט הקישואין יחול עליו שפיר שם חולין על חצי מתוק של קישות זה אבל שאר המתוק מן המ"ט לא מבטיל שם טבל מיניה דחצי המר של קישות זה לא חל עליו שם תרומה וקשיא אף לרב נחמן דאמר את וחמור קנה מחצה והכא הרי קנה כולו שהמתוק של מ"ט כולו חלה עליו שם חולין שהתרומה חל על כל המתוק שבקישות זה ולא חל על המר שבקישות זה כלל שהוא כמו החמור והתוספות שהקשו בפשיטות למה לא יתרום מזה על זה והלא החיצון יפטור החיצון כו' אין זה סותר פי' רשב"ם דודאי בסתם אין החיצון חל על החיצון כו' למאי דס"ד דה"ל את וחמור כמ"ש אלא שהקשו למה אמר ר' יוסי להוסיף על החיצון ה"ל לתקן הדבר בלא הוספה אלא שיפרש דבריו החיצון יפטור החיצון כו' ומיהו הא לא ניחא להו כפרשב"ם למיחש דאיכא בפנימי זה מר יותר מבאינך ותו לא מידי ומהרש"ל הביין השמועה בדרך אחרת ולא ידעתי מי הכריחו לכך ואין להאריך ודו"ק:

1) גמרא

את וחמור תקנו נכסי – לרב נחמן "את" קונה מחצה – לרב המנונא לא אמר כלום – לרב ששת "את" קונה הכל

2) ברייתא

a) ר' יוסי אומר אין לך מר בקישות אלא פנימי שבו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על החיצון שבו ותורם

3) רשב"ם

כשהוא תורם קישות אחד מחמשים איכא למיחש דלמא איכא מר בפנימי שבזה טפי מאינך ואין כאן אחד מחמשים במתוק ונמצא תורם מן המר על המתוק הלכך כשהוא

תורם מוסיף על המתוק כביצה מקישות אחרת ותורם קישות וכביצה על הארבעים ותשע ואיכא השתא מתוק בתרומה טובא ונמצא תורם מן המתוק על המתוק

4) גמרא

a) קשיא

i) The case counts as "את וחמור" the ברייתא is a 'ראי' to the שיטה of ששת רב that "את" is קונה הכל

b) תירוץ

i) שאני התם דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא כשתורמין מן הרעה על היפה

5) רשב"ם

a) גמרא of the קשיא ביאור

i) הקדמה

(1) the תורם intends for the מתוק and the מר in the קישות that's תרומה to be מבטל the שם טבל in 49 other קישואין

(2) the תרומה שם can't be חל on the מר of the תרומה של קישות to be מתקן the מתוק of the other קישואין

ii) שאלה

(1) how is it that the תרומה שם is חל on the מתוק – we ought to treat the מתוק in the קישות that's תרומה as את and the מר in the קישות that's תרומה as the חמור – and for רב המנונא since the חמור (the מר) can't be קונה a תרומה שם for the מתוק the את (the מתוק) also shouldn't be קונה a תרומה שם for the מתוק

iii) תשובה

(1) Must be that ששת רב is right that if a person intends to make a את to זכיל – since the חמור (the מר) isn't קונה a תרומה שם the את (the מתוק) is קונה the entire תרומה שם

b) תירוץ of the ביאור

i) מתוק the מר is קונה a תרומה שם for the מדאורייתא

6) מהרש"ל

a) קשיא – רשב"ם to קשיא a ברייתא who says קנה מחצה and would accept that מתוק in the תרומה של קישות is מתקן the מתוק in the other קישואין

7) רשב"ם of שיטה that's different from the שיטה of מהרש"ל

a) The תורם intended that the מתוק in the קישות that's תרומה be מתקן only the מתוק in 49 other קישואין because a person is תורם $1/50^{\text{th}}$ as תרומה – as proved by his using one קישות to be מתקן 49 other קישואין

b) ר' יוסי says that because of a חשש that the מתוק in the קישות that's תרומה is less than $1/49^{\text{th}}$ of the מתוק in the other קישואין – require that the תורם be מוסיף a כביצה as additional תרומה – but מדאורייתא the מתוק in the קישות that's תרומה is מתקן the מתוק in the other קישואין without the additional כביצה even though the result is the

- מתוק in the קישות that's תרומה is מתקן more than the תורם intended – this is consistent only with the שיטה of רב ששת that קנה הכל – but for רב נחמן the את can't be קונה more than the מקנה intended for the את to be קונה
- c) the גמרא answers that the case of קישות isn't a ראי' to רב ששת because מדאורייתא מתוק on מר – תורמין מן הרעה על היפה
- 8) רשב"ם of the שיטה of ביאור – מהרש"א
- a) גמרא of the קשיא
- i) The תורם intends that the מר (the "חמור") and the מתוק (the "את") of the קישות that's תרומה should in general be מתקן the 49 other קישואין without intending that the מתוק be חל on the מתוק
- ii) in effect half of the מר of the קישות that's תרומה is to be מתקן half of the מר in the other קישואין and the other half of the מר of the קישות that's תרומה is to be מתקן the מתוק of the other קישואין – similarly half of the מתוק of the קישות that's תרומה is to be מתקן the other half of the מר in the other קישואין and the other half of the מתוק of the קישות that's תרומה is to be מתקן the other half of the מתוק in the other קישואין
- iii) the גמרא asks that – since תרומה can't be חל on the מר to be מתקן the מתוק – in effect half of the מתוק of the קישואין שאר wouldn't be מתוקן were it not for the rule of רב ששת that the מתוק (את) in the תרומה של קישות is מתקן in full the מתוק of the קישואין שאר in place of the מר (החמור) that would otherwise in vain be applied to half of the מתוק in the קישואין שאר
- b) The גמרא answers that מדאורייתא the מתוק in the 49 other קישואין can be מתוקן by the מר in the תרומה קישות
- c) Note that for this מהלך the קשיא of the גמרא to רב נחמן doesn't depend on a כוונה by the תורם to be תורם from מתוק on מתוק or to be תורם in the חשבון of 1:49 – it follows that for its קשיא to רב נחמן the גמרא doesn't rely on ר' יוסי who is הייש לחשבון – and the גמרא refers to ר' יוסי only to show that the פנים of קישות is מר
- 9) ד"ה אין לך מר בקישות at תוספות
- תימה כיון דבכל קישואין הפנימי מר והחיצון מתוק למה לא יתרום מזה על זה והלא החיצון יפטור החיצון והפנימי יפטור הפנימי ולמה צריך להוסיף על החיצון
- 10) מהרש"א
- a) קשיא
- i) It seems from the words "מזה על זה" that תוספות doesn't understand רשב"ם as explained by מהרש"א – and תוספות instead understands רשב"ם to hold that the תורם intends מתוק to be חל only on מתוק and מר to be חל only on מר
- b) תירוץ
- i) מהרש"א actually understands רשב"ם by "מזה על זה" תוספות – the תורם intends to be תורם the קישות of תרומה in general to the 49 other קישואין so that the דין of חמור את applies

- ii) and asks for why ר' יוסי רשב"ם – who is לחשבון that there not be enough הוספה in the ratio of 1:49 – can't resolve his חשב without requiring a קישות – by having the תורה say outright that whatever מתוק there is in the קישואין should be מתקן in the other תרומה
- c) by the way תוספות in the rest of the דיבור disagrees with the essential נקודה of חושש לחשבון ר' יוסי רשב"ם

סוגיא דאת וחמור חלק ב' תד"ה רב נחמן אמר

תוס' בד"ה רב נחמן אמר כו' הוא ואת וחמור לא קנה לאו משום דהלכתא הכי כו' עכ"ל לפי מה שנראה מפרשב"ם וכמ"ש מהרש"ל דמהך דה' נשים מתיב תיובתא בשמעתין נמי לרב נחמן דאמר את וחמור קנה מחצה והכא הג' נכריות קנו כל הכלכלה לק"מ מהתם דשפיר פריך התם אף לרב נחמן והא את וחמור הוא ולא קנה מיהת מחצה לרב נחמן והכא קתני דג' נכריות קנו כולה אלא דלא משמע להתוספות שום דיוקא למימר הכי דקנו כולה דאימא דקנו שלשה חלקים מהכלכלה ושני חלקי האחיות לא קנו והיינו כרב נחמן ואם כן ע"כ לא פריך התם אלא לרב המנונא דלא קנו ולא כלום ולישנא דאת וחמור לא קנה סתם נמי משמע הכי דלא קני כלל ודו"ק:

1) ברייתא

מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ואמר הרי כולכן מקודשת לי בכלכלה זאת – אמרו חכמים אע"ג דלא מצוי לקדש לאחיות מכל מקום נכריות מקודשות ואותן נכריות קונות לכלכלה בתורת קידושין

2) רשב"ם as explained by גמרא

a) הקדמה

i) The גמרא assumes that the נכריות are קונה the entire כלכלה as קידושין

b) קשיא

i) the who couldn't be קונה a חלק in the כלכלה as קידושין should count as "חמור" and the נכריות who can be קונה a חלק in the כלכלה as קידושין should count as "את"

ii) and for רב המנונא the נכריות should be קונה nothing at all and for רב נחמן the נכריות should be קונה only 3/5

c) The תירוץ of the גמרא isn't relevant here

3) תוספות

a) The הלכה follows רב נחמן that "את וחמור קנה מחצה"

4) גמרא in קידושין

a) by קשיא – it can't be that the נכריות are מקודשת – this is a case of את וחמור and את וחמור לא קנה

5) מהרש"א as explained by תוספות

- a) רב המנונא doesn't ask that להלכה the נכריות shouldn't be קונה anything based on רב – since in fact the הלכה follows רב נחמן that קנה מחצה – רב asks only that for the שיטה of רב המנונא the דין should be that לא קנה כלום
- 6) מהרש"א
- a) For the שיטה of רשב"ם that the נכריות were קונה the entire כלכלה – תוספות could have explained that רב asks his קשיא also to רב נחמן – namely for רב נחמן the נכריות should have been only קונה 3/5 – not the entire כלכלה
- b) But תוספות disagrees with רשב"ם and holds that the ברייתא in fact says the נכריות are קונה only 3/5 – the same as רב נחמן
- c) Note that the לשון of רבא – that the דין should be קנה – suggests that the קשיא of רבא applies only to רב המנונא who says לא קנה כלום

סוגיא דאת וחמור חלק ג' – תד"ה אין לך מר

בד"ה אין לך מר כו' ונראה לר"י דר' יוסי דהכא לא איירי בשכל הקישואין מרים אלא אותה כו' עכ"ל כצ"ל ר"ל דכל הקישואין אפילו הפנימי אינו מר ומקרי אוכל משום דפנימי דבקישות זה שתתם הוא מר ואינו אוכל צריך להוסיף מן החיצון על החיצון כדי לתרום על פנימי של שאר כל הקישואין מיהו ק"ק לישנא דמוסיף מן החיצון על החיצון שכתבו התוספות דהא אף אם יוסיף מפנימי של אחד מהקישואין נמי שפיר עביד וק"ל:

דף קמג:

תד"ה תא שמע

[דף קמג עמוד ב] בד"ה תא שמע ובני דן כו' וי"ל דאצטריך שאם מצא דייתיקי כו' עכ"ל ולא ניחא למימר כפירוש הכתוב בספרים ד{סלוקי לברתא מעישור נכסים עביד הכי דלקמן גבי נכסי לבניי וה"ל ברא ובר ברא כו' ליכא למימר הכי אלא כתירוץ התוספות וק"ל:

תד"ה והשביחו

בד"ה והשביחו גדולים כו' ולא דמי ליורד כו' לשותף כו' דשותף אינו מוחל טורחו כו' עכ"ל כפי מה שפרשב"ם וכן הסכימו התוס' לקמן ששבתו נכסים מחמת נכסים היינו לא טרחו ולא הוציאו משלהם כלום כו' אין מקום לדמות ליורד לתוך שדה של חברו שלא ברשות ולשותף כו' דאילו הני טרחו או הוציאו משלהם וה"ל כשבתו נכסים מחמת עצמן אבל דברי התוס' הם דברי ריב"ם לשיטתו כמ"ש התוס' לקמן שיש לו פי' אחר בההיא דנכסים ששבתו מחמת נכסים כמ"ש בהגהת אשר"י כמו שדה בור שהעלה שירטון ע"י עידור וזיבול אפי' טרחו בגופו רק שלא הוציאו משלהן כו' דהשתא שפיר איכא לדמות ליורד שלא ברשות כו' ולשותף שטרחו ולא הוציאו משלהן כלום ודו"ק:

- 1) משנה
- a) הניח בנים גדולים וקטנים השביחו גדולים את הנכסים השביחו לאמצע
- b) "לאמצע" means that the קטנים share in the שבה

- 2) גמרא
  - a) this applies only where שבחו נכסים מחמת עצמן – but where שבחו נכסים מחמת עצמן the שבח is לעצמן meaning to the גדולים
- 3) רשב"ם
  - a) שבחו נכסים מחמת עצמן means that the גדולים were טורח בגופם or used their own money
- 4) הגהת אשר"י as briefly referred to in תוספות and as detailed in ריב"ם
  - a) שבח counts as מחמת עצמן only if גדולים used any of their own money to pay others to work – it's not relevant that they were טורח בגופם
- 5) תוספות
  - a) דף מב: based on the גמרא at דף הקדמה
    - i) טרחת גופו and for money he spent is paid for היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות
    - ii) And a שותף who works שלא ברשות also is paid for טרחת גופו and for money he spent
  - b) ריב"ם to קשיא
    - i) Why don't יתומים גדולים get paid for their טרחא the same as היורד and שותף
- 6) מהרש"א
  - a) this is obviously no קשיא for רשב"ם who says if the גדולים were טורח בגופם the case counts as שבחו נכסים מחמת עצמן

תד"ה בתוספתא

בד"ה בתוספתא גרסינן אם אמרו יתומים בפני ב"ד ראו מה שהניח כו' כצ"ל:

תד"ה השביחו לעצמן

בד"ה השביחו לעצמן ואף על גב דבהמפקיד כו' דשלא ברשות נחית דהא אין מורידין קרוב לנכסי קטן כו' עכ"ל לכאורה מאי קשיא להו מההיא דהמפקיד דהכא כיון דקאמר ראו כו' מחלי ליה משא"כ התם דלא אמר ראו וכן כתבו התוספות לקמן דאותו האח נמי היה מוצא קרובים כו' וי"ל דמ"ש התוספות לקמן היינו למאי דבעי רב חסדא מעיקרא לדמות ההיא דהמפקיד למתניתין דהכא ששבחו נכסים מחמת נכסים אבל למאי דמסיק טעמא דרב חסדא התם משום דאין מורידין קרוב לנכסי קטן ואהא קא קשיא להו הכא דמה יועיל לו שאמר ראו בפני הבית דין שהרי אין ב"ד מורידין קרוב לנכסי קטן וק"ל:

- 1) First הקדמה
  - a) See the prior דיבור and the שיטה of רשב"ם on שבחו נכסים מחמת עצמן and שבחו נכסים מחמת נכסים
- 2) Second משנה – הקדמה
  - a) Even if יתומים גדולים if לעצמן the שבח is שבחו נכסים מחמת נכסים
- 3) Third ד"ה לא שנו – הקדמה
  - a) פרק המפקיד in גמרא – as explained by תוספות here at שנו

- a) מרי בר איסק was משביח the נכסים of his father who had died and didn't say "ראו" – a later קטן proved that he was a brother of מרי בר איסק
- b) רב – שבחו נכסים מחמת נכסים because לאמצע was שבה at first said that the רב חסדא afterwards said that the reason the שבה was לאמצע was that אין מורידין קרוב יורד שלא ברשות ב"ד מרי בר איסק and לנכסי קטן
- 4) תפיסת הבית אביהם from פועלים also to hire קרובים for the case of מרי בר איסק that גדולים by saying ראו give the chance to arrange for their קטנים – and if the קטנים don't act – they're מוחל their share of the שבה at תוספות
- 5) תד"ה השביחו לעצמן
- a) קשיא
- i) in our גמרא why is לעצמן based on the case of מרי בר איסק – the שבה should be לאמצע since the משנה here also deals with קטנים and the יורד שלא ברשות ב"ד לנכסי קטן who were קרובים were also גדולים
- 6) מהרש"א
- a) קשיא
- i) why doesn't תוספות answer that the משנה here deals with where the גדולים said ראו
- b) תירוץ
- i) רב חסדא of שיטה is relevant only for the first ראו at תוספות before he realized that the proper reason for ruling for מרי בר איסק that שבה was that אין מורידין קרוב לנכסי קטן לאמצע
- ii) but תוספות agrees that for the final שיטה of רב חסדא that's based on אין מורידין מרי בר איסק would apply even if מרי בר איסק had said "ראו"

דף קמז.

תד"ה אודייני.

[דף קמז עמוד א] בד"ה אודייני כו' אידוויני כמו דוי להכא ולהכא כו' עכ"ל בריש מסכת תמיד והוא מלשון זוזי ע"ש:

סוגיא דאשה יורשת חלק א' תד"ה באשה יורשת

בד"ה באשה יורשת פי' בקונטרס כו' ומת יעקב אביהם ואח"כ מתו ראובן ושמעון כו' עכ"ל בפי' הקונטרס פי' בהיפך שמתו ראובן ושמעון קודם ואח"כ מת יעקב וירשו בני ראובן ובת שמעון כו' אבל התוספות הפכו פירושו כדי ליישב לישנא דראו מה הניח לי בעלי כו' כמ"ש ר"י לקמן דכיון שהבעל אוכל פירות כו' שייך שפיר ראו מה שהניח כו' דלפי' הקונטרס שלפנינו לא יתיישב ודו"ק:

- 1) משנה

- a) רישא
- i) and the יתומים share in the שבת – האשה שמת בעלה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע שבת
- b) סיפא
- i) and the יתומים don't share in the שבת – אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הרי אני עושה ואוכלת השביחה לעצמה
- 2) גמרא
- a) רשב"ם as explained by שאלה
- אשה בנכסי יתומין מאי עבידתה – או תקח כתובתה ותלך לה או תטרח קמי יתמי ותהי' ניזונית ומעשה ידי' שלהן ואין לה להשתכר בממון היורשים
- b) תשובה
- i) יתומים together with יורשת נכסים אשה is deals with where an משנה
- 3) רשב"ם
- a) יורש נכסים in being יתומים joins with אלמנה Here are two cases in which an
- i) First case
- (1) בני יעקב who are אחים and שמעון and ראובן (1) ראובן – נושא בת שמעון was ראובן – בני יעקב are שמעון and ראובן נכסים יעקב died and afterwards יעקב died and left
- (2) אשת and בני ראובן as נכסי יעקב share in יתומים בני ראובן It follows that יעקב as נכסי יעקב shares in ראובן בת שמעון as נכסי יעקב
- ii) Second case– to be explained below
- (1) או כגון בת בין הבנות או בת הבן בין הבנים
- 4) תוספות
- a) ראובן ושמעון and יעקב who died first and ראובן died later – בני ראובן were the share of ראובן in יעקב and שמעון was יורשת the share of שמעון in יעקב
- b) קשיא
- i) Since שמעון from יורשת בת שמעון how can she say ראובן לי בעלי ראובן
- c) תירוץ
- i) Because ראובן was שמעון – נושא בת שמעון – ראובן ate פירות of the נכסים that אשתו was יורשת from שמעון – and when ראובן later died and the אשה again took these נכסים she said לי בעלי ראובן
- 5) מהרש"א
- i) Note that in the first case as understood by רשב"ם – where יעקב died after ראובן and שמעון – ראובן never ate פירות of a שדה that belonged to אשתו
- ii) And this is why תוספות prefers to say in the first case that יעקב died first

סוגיא דאשה יורשת חלק ב בא"ד וקצת קשה

בא"ד וק"ק לישנא דראו מה הניח לי בעלי כו' עכ"ל ומיהו מ"ש רשב"ם עוד או כגון בת בין הבנות או בת הבן כו' לכאורה הוא קשה לישנא דראו מה הניח לי בעלי ויש ליישב בת בין הבנות כפירוש הרי"ף ראובן שנשא בת שמעון ויש לשמעון עוד בנות ומת ואחר כך מת גם ראובן בלא בנים וכעין זה יש לפרש בת הבן בין הבנים שיש לשמעון בנים וראובן נשא בת בן שמעון ומת אותו הבן ולא הניח רק אותה הבת אשת ראובן וגם שמעון מת ואח"כ מת גם ראובן נמצא בת בן שמעון יורשת את ראובן בין הבנים של שמעון ומיהו אם היה כוונת רשב"ם כך לא היה לו לסתום לקצר דבריו ואולי כי רשב"ם לא חש להא דקתני בסיפא ראו מה הניח לי כו' שהוא מפרש הסיפא לענין אלמנה דוקא ולא איירי כלל באשה יורשת כנראה מפירושו במתני' אבל הרישא איירי באשה יורשת ומצי איירי ביורשת אביו ממש {ו} בת בין הבנות {ממש} דלא מצי לאוקמא הרישא נמי באלמנה כדפרכינן אשה בנכסי יתמי מאי עבידתה ודו"ק:

1) מהרש"א

a) Presumably this is what רשב"ם intends in his second case

i) "בת בין הבנות ממש" means "אשה אחים" – that there are no אחים and the אשה is together with her קטנות יורשת

ii) בת הבן בין הבנים means that

(1) – בנות or בנינים – the אשה was יעקב בן ראובן – בת ראובן died and left no other בנינים or בנות – אחי ראובן יתומים קטנים who were יעקב

(2) it follows that the אשה is יורשת a share of יעקב in the place of her father ראובן and she shares in these נכסים with אחים קטנים of ראובן

2) מהרש"א

a) קשיא

i) In what sense does the אשה say לי בעלי ראו מה שהניח לי בעלי

b) תירוץ

i) Maybe רשב"ם means to apply this רי"ף to בת בין הבנות

(1) – בת married one ראובן and בנות שמעון – אחים are שמעון and ראובן – שמעון died and then ראובן died and left no other קרובים other than שמעון

(2) ראו מה שהניח לי בעלי and אהיות with her נכסי ראובן shares בת שמעון because the ירושה is from ראובן

ii) And רשב"ם means to apply for בת הבן בין הבנים this תירוץ similar to what רי"ף said for בת הבן בין הבנים

(1) בת the אשה is – בנינים has שמעון – בנינים has no ראובן – אחים are שמעון and ראובן – בת of a שמעון who is אשה this נושא was ראובן – יורשים – בת בן שמעון who has no other בנינים – ראובן died and finally שמעון died and left שמעון first – בן שמעון נכסים

(2) it follows that **ראו מה שהניח לי בעלי ראובן** are בני שמעון and **את ראובן** who is בן שמעון and **בת בן שמעון** and **את ראובן** who is בני שמעון and **ראו מה שהניח לי בעלי ראובן** the אשה can say

c) קשיא

i) If **רשב"ם** meant one of these cases why was he מקצר

3) **רשב"ם** on מהלך of מהרש"א – a different

a) refer back to the משנה of לשון

i) האשה שמת בעלה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע – רישא

ii) אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הרי אני עושה ואוכלת השביחה לעצמה – סיפא

b) Note that the רישא says nothing about **"ראו מה שהניח לי בעלי"**

c) Now

i) The קשיא of the גמרא that **"אשה בנכסי יתמי מאי עבידתה"** applies only to the רישא and it's to answer this קשיא that the גמרא says the רישא deals with יורשת – it follows that **רשב"ם** in his second case can mean ממש בין הבנות and it's no קשיא that **"ראו מה שהניח לי בעלי"** doesn't apply

ii) the סיפא doesn't deal with an אשה who is יורשת נכסים – instead the סיפא deals with an אלמנה who decides to take her כתובה in the place of מזונות and is משביחה – כתובה ב"ד during the period before ב"ד arranges for her to receive her כתובה בעלה – she shares in ראו ... והרי אני עושה ואוכלת דת אלמנה משנה teaches that if the אלמנה says during this period

d) This מהלך also answers the קשיא by תוספות to **רשב"ם** that **ראו מה שהניח לי בעלי** doesn't apply to the first case as explained by **רשב"ם**

e) שאלה

i) Is it possible that the רישא also doesn't deal with an אשה who is יורשת נכסים and instead deals with an אלמנה

f) תשובה

i) Unlike the סיפא where the אשה says **ואוכלת** and we can explain that the אשה is an אלמנה who's **עושה ואוכלת** until she is paid her כתובה

ii) The רישא mentions nothing about **ואוכלת** and unless the רישא deals with יורשת אשה there is the קשיא that **מאי עבידתה**

g) See also **רשב"ם** on the משנה at אמרה ד"ה אי אמרה

דף קמד:

תד"ה חלה ונתרפא

[דף קמד עמוד ב] בד"ה חלה ונתרפא כו' ותני בתוספתא בד"ה ברפואה שיש כו' ושאיין לה קצבה הרי היא כמזונות ובאונס דהכא אין חילוק כו' עכ"ל לכאורה דהאי בד"ה דקתני בתוספתא אמתניתין קאי דאיירי בחלה בפשיעה כדמוקמינן לה הכא אבל באונס אין חילוק

אבל הטור ח"מ סימן קע"ז לא הבין השמועה כך אלא דבאונס יש חילוק בין יש לו קצבה לאין לו קצבה אבל בפשיעה אין חילוק ובכל גוונא נתרפא משל עצמו והב"י תמה עליו דלא משמע כן מדברי התוספות דהכא גם מחידושי הרמב"ן ומדברי הרא"ש דמדבריהם משמע דאפשיעה קאי ושמעתי ליישב דברי התוס' דהכא ע"פ דעת הטור ושיעור דבריהם כן הוא ובאונס יש לחלק כן דהכא ברישא דמוקי לה אין חילוק כו' ובכל גוונא משל עצמו וצ"ל לפי זה דמתניתין בין בפשיעה בין באונס קתני נתרפא משל עצמו ומיהו אינן שוין דבפשיעה בכל גוונא הוא משל עצמו ובאונס יש חילוק כו' וה"ק בתוספתא בד"א דאפי' באונס משל עצמו ברפואה שיש לו קצבה ובשמעתין ה"ק הא דסתם תנא לומר משל עצמו אפילו באין לו קצבה לא שנו אלא בפשיעה אבל באונס יש חילוק דבאין לו קצבה נתרפא (משל עצמו) {מן האמצע} ותו לא מידי כן נראה ליישב דברי הטור ודו"ק:

1) משנה

a) אחד מן האחים שחלה ונתרפא נתרפא משל עצמו

2) רבין – גמרא

לא שנו אלא בחלה בפשיעה אבל חלה באונס נתרפא מן האמצע

טבלא א'	
לא שנו דמשל עצמו אלא בחלה בפשיעה	אבל חלה באונס נוטל מן האמצע

3) תוספות of לשון

ותניא בתוספתא בד"א ברפואה שיש לה קצבה אבל ברפואה שאין לה קצבה נתרפא מן האמצע ובאונס דהכא אין חילוק בין אין לה קצבה ליש לה קצבה

4) מהרש"א

a) תוספתא in "במה דברים אמורים" on the שאלה

i) does פשיעה as in table 2 to משל עצמו limit במה דברים אמורים

טבלא ב'	
בד"א דבפשיעה נוטל משל עצמו דיקא ביש לו קצבה	אבל בחלה באונס נוטל מן האמצע אפילו ביש לו קצבה

ii) Or does אונס as in table 3 to מן האמצע limit במה דברים אמורים

טבלא ג'	
בד"א דבאונס נוטל מן האמצע דיקא ברפואה שאין לה קצבה	אבל בפשיעה נוטל משל עצמו אפילו ברפואה שאין לה קצבה

iii) By way of summary for the two tables

טבלא ג'	טבלא ב'	
משל עצמו	משל עצמו	בפשיעה בקצבה
משל עצמו	מן האמצע	בפשיעה באין קצבה
משל עצמו	מן האמצע	באונס בקצבה
מן האמצע	מן האמצע	באונס באין קצבה

- b) תשובה
- i) רבין deals with פשיעה as in the second table – the same as רבין who deals only with פשיעה in the first table says that the משנה deals only with פשיעה לכאורה
- ii) This מהלך is supported by the words in תוספות that "ובאונס דהכא אין חילוק" that suggest that for אונס there is no difference between אין לו קצבה and יש לו קצבה and for both נתרפא מן האמצע
- 5) הגהות הב"ח – see also מהרש"א of המשך
- a) תוספות follows table 2 and is explained as in table 3 while תוספתא explains טור as in table 3 while יוסף בית יוסף says תוספות follows table 2 and is why טור doesn't take תוספות into account – it's also משמע that רמב"ן and ר"א hold that the תוספתא deals with פשיעה
- 6) טור of שיטה to explain the מהלך –a המשך מהרש"א
- a) The משנה says נתרפא משל עצמו for both ("רישא") and אונס ("סיפא") פשיעה
- b) יש לו קצבה only for משל עצמו that the משנה says מפרש that תוספתא
- c) –because אונס for סיפא only in the מחלק that תוספתא teaches "ובאונס" תוספות [meaning in the רישא for פשיעה] there's no חילוק and in all cases נתרפא משל עצמו
- 7) Further of המשך for the שיטה of טור as in table 3
- a) "שמעתין" [גמרא in רבין] accepts that the משנה deals with both פשיעה and אונס but teaches that
- i) although the משנה deals with both פשיעה and אונס and isn't מחלק between יש לו אין לו קצבה and יש לו קצבה
- ii) still
- לא שנו [דסתם לן תנא דאין מחלקין בין יש לו קצבה לאין לו קצבה] אלא שחלה בפשיעה אבל באונס [יש חילוק דבאין לו קצבה] נתרפא מן האמצע
- b) See מהלך that apparently also follows this הגהות הב"ח

תד"ה הכל בידי שמים

בד"ה הכל בידי שמים כו' עשיר או עני חכם או טפש כדאיתא כו' עכ"ל כצ"ל:

תד"ה חוץ מצינים פחים

בד"ה חוץ מצינים פחים דהיינו קור וחום כו' ובירושלמי אמר כו' א"ל הא ודאי צלותא כו' עכ"ל ר"ל דהיא דירושלמי לא משמע דפחים היינו חום דהא בידי שמים היא וצ"ל

כפירוש הראשון שפירש רשב"ם דפחים מלשון פח ומוקש ועיין בתוספות בפרק אלו נערו
וק"ל:

דף קמה.

גמרא אמר רב נחמן

[דף קמה עמוד א] גמרא אמר רב נחמן בכל מקום שנהגו להחזיר כו' כצ"ל:

תוספות צריך להיות

תוס' צ"ל דבור מתחיל ולא מצי אמרה כו' וליכא למימר דר"י סבר היא יכולה כו' כצ"ל: